

*Priručnik za komunikacije i vidljivost donatora
u okviru programa
„Aktivni građani – bolje društvo:
zagovaranjem ka saradnji i demokratskom
razvoju Srbije “*

Priručnik koji se nalazi pred vama kreiran je sa namerom da se daju osnovna pravila i smernice kada su u pitanju komunikacione aktivnosti i vidljivost donatora u okviru programa podrške: „Aktivni građani – bolje društvo: zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju Srbije“, koji izvode Beogradska otvorena škola (BOŠ), Balkanska istraživačka mreža (BIRN) Srbija i Beogradski fond za političku izuzetnost (BFPE) koji finansira Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID).

Smernice se odnose na različite promotivne aktivnosti i materijale kao što su:

1. Saopštenja i dokumenta (najave događaja, izveštaji, *policy papers*, materijali/prezentacije za treninge, knjige...)
2. Organizovanje konferencija za medije i drugih događaja (okrugli stolovi, ulične akcije, izložbe, treninzi, radionice, sajmovi, sastanci sa stejkholderima itd.)
3. Brošure, *fact-sheets*, lifleti i *newsletter-i*
4. Veb-sajt i društvene mreže
5. Ekranе i roll up banere
6. Izradu promotivnih materijala (sveske, majice, USB, fascikle, poster, e-baneri, olovke...)
7. Izradu fotografija i audio-vizuelnih materijala
8. Oglasi (štampa, TV, radio)
9. Upitnici i evaluacije

Sve aktivnosti trebalo bi da budu ostvarene u bliskoj saradnji sa predstavnicima konzorcijuma (BOŠ; BFPE i BIRN), pa je tako neophodno Milici Škiljević na mejl [javnozaganje@bos.rs](mailto:javnozagovaranje@bos.rs) kao i Kalini Simić u CC (kalina.simic@birn.eu.com) pre produkcije proslediti na odobrenje sve materijale. Konzorcijum ima rok od minimum 5 radnih dana da pošalje odobrenje organizaciji sa eventualnim napomenama ukoliko je nešto potrebno izmeniti.

Ukoliko se pravila ovih smernica ne ispoštuju, troškove ponovne produkcije snosiće organizacija.

Kada su u pitanju komunikacione aktivnosti koje se sprovode u okviru projekata, one moraju biti:

- Pravovremene
- Istinite
- Koordinisane sa konzorcijumom

Treba voditi računa da komunikacione aktivnosti budu u skladu sa društvenim i religijskim normama mesta u kome se aktivnosti sprovode.

Izjava o donatoru i odricanju od odgovornosti

Projektni partneri

Organizacija je u obavezi da na dokumentima nastalim u okviru projekta (izveštaji, analize, video klipovi...) koji su nastali u okviru projekta to i naznači na sledeći način:

Izradu ovog dokumenta/veb sajta/stranice podržao je američki narod putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID), a u okviru projekta “Aktivni građani – bolje društvo zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju Srbije“, koji realizuje BOŠ.

Sadržaj dokumenta/stranice isključivo je odgovornost **naziv organizacije** i ne predstavlja nužno stavove USAID-a, Vlade SAD-a **ili BOŠ-a**.

(Ovu izjavu nije potrebno stavljati na promo-materijale)

Pored ovog teksta dodati i logotipe USAID-a, BOŠ-a i vaše organizacije (po navedenim pravilima).

Izjava se postavlja na dno dokumenata, iznad footer-a, i može biti ispisana sitnijim fontom od sadržaja dokumenta.

Programski partneri

Ovaj projekat/aktivnost realizovan/a je uz ekspertsku podršku koju pružaju BOŠ BIRN i BFPE u okviru projekta „Aktivni građani - bolje društvo: zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju Srbije“, uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

***Programski partneri su u obavezi da prilikom realizacije i promocije aktivnosti sa projekata koji su ekspertski podržani od strane USAID-a jasno i nedvosmisleno koristi gore navedenu izjavu na svim materijalima.**

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOŠ
BEOGRADSKA
OTVORENA
ŠKOLA

Komunikacijske aktivnosti i materijali

1. Saopštenje za medije

Pravilo je da se saopštenje za medije pošalje na početku projekta kako bi se zajednica upoznala sa planiranim aktivnostima i očekivanim rezultatima. Preporuka je da saopštenje ne bude duže od jedne A4 strane.

Saopštenje mora da sadrži Izjavu na dnu stranice kao i logotipe na sledeći način:

- Na saopštenjima i dokumentima (memorandum) pozicija USAID-ovog logotipa je gornji levi, a BOŠ-ovog gornji desni ugao, dok logotip organizacije može (ali ne mora) da se nalazi na sredini
- Logotipi USAID-a i BOŠ-a moraju biti u istoj ravni, na beloj pozadini, jednake veličine, ne smeju biti manji od logotipa organizacije ili eventualnih drugih donatora.
- Razmak između USAID logotipa i sledećeg susednog logotipa ne sme biti manji od širine slova US kao u primeru:

2. Konferencija za medije i drugi javni događaji

Prilikom organizovanja konferencije za medije, kao i drugih javnih događaja u okviru projekta (ulične akcije, i sl.) potrebno je obavestiti donatora o svim detaljima (mesto, vreme, tema događaja, govornici...) 7 radnih dana unapred. Ukoliko je u mogućnosti, donator će prisustvovati događaju i o tome će obavestiti organizatora.

Na početku svakog događaja potrebno je u nekoliko rečenica napomenuti u okviru kog projekta se događaj realizuje, kao i ko je donator (USAID i BOŠ).

Takođe, neophodno je postaviti roll up (ukoliko je proizveden u okviru projekta) na vidljivo mesto, kao i ukoliko postoje tehničke mogućnosti postaviti Izjavu i logotipe na ekranima.

Beogradski fond za političku izuzetnost
Belgrade Fund for Political Excellence

Pozicija logotipa na ekranima je ista kao i za saopštenja.

3. Brošure, lifleti, njuzleteri

Na kraju svake brošure, lifleta ili njuzletera potrebno je da stoji Izjava o donatoru i odricanju od odgovornosti kao i logotipi USAID-a i BOŠ-a jednake veličine, na beloj pozadini.

Preporuka je da sve što je u štampanoj formi, bude dostupno i u elektronskoj kako bi moglo da se distribuira i putem sajta, društvenih mreža, e-maila...

Po pet primeraka svake publikacije u štampanoj i elektronskoj formi potrebno je čuvati za izveštaj koji se predaje donatoru na kraju projekta.

4. Veb-sajt i društvene mreže

Nije neophodna izrada zasebnog projektnog veb-sajta, ukoliko to nije predviđeno samim projektom. Međutim, organizacija je dužna da na svom postojećem veb-sajtu postavi informaciju o projektu koji realizuje i sa Izjavom:

Ovaj projekat realizuje se u okviru programa podrške civilnom društvu za javno zagovaranje i projekta „Aktivni građani – bolje društvo: zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju Srbije“, koji realizuje BOŠ uz podršku Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

Ukoliko se pravi poseban projektni sajt, uz izjavu, na footer-u sajta treba da stoje i logotipi USAID-a i BOŠ-a jednake veličine, na beloj pozadini.

*Izrada ove internet stranice omogućena je uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID), a u okviru projekta „Aktivni građani – bolje društvo: zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju Srbije“, koji realizuje BOŠ. Sadržaj stranice isključivo je odgovornost **naziv organizacije** i ne predstavlja nužno stavove USAID-a, Vlade SAD ili BOŠ-a.*

Naziv programa Aktivni građani – bolje društvo linkovati ka sajtu

<https://javnozagovaranje.bos.rs/>

Takođe, na kraju svake vesti ili izveštaja koji se postavljaju na veb-sajt u vezi sa projektom potrebno je postaviti istu Izjavu.

Gde god je moguće potrebno je linkovati ka sajtu programa Aktivni građani – bolje društvo:

<https://javnozagovaranje.bos.rs/>

Na društvenim mrežama zabranjeno je korišćenje USAID-ovog logotipa na profilnoj slici i cover-u). Ukoliko je otvoren poseban nalog za projekat u okviru programa Aktivni građani-bolje društvo, u sekciji *About* može stajati informacija da je projekat podržan od strane USAID-a i BOŠ-a, uz Izjavu od odricanja od odgovornosti.

5. Ekрани i roll up baneri

Na ekranima (TV, kompjuter, video-bim...) i roll up banerima koji se nalaze na konferenciji za medije ili nekom drugom događaju u okviru projekta potrebno je da se nalaze sledeći elementi:

- U gornjem levom uglu – logotip USAID-a, na beloj pozadini
- U gornjem desnom uglu - logo BOŠ-a
- Logotip organizacije i drugi logotipi ne smeju biti veći od ova dva logotipa, i mogu se nalaziti bilo gde.

Fotografiju na kojoj se nalazi roll up baner neophodno je dostaviti uz izveštaj koji se na kraju projekta šalje donatoru.

6. Promotivni materijali

Promotivni materijali (majice, olovke, sveske, kese, USB...) treba da budu izrađeni u saradnji sa donatorom. U tom smislu najmanje 5 radnih dana pre slanja na štampu, pripremu je potrebno poslati donatoru na odobrenje.

Na promotivnom materijalu, gde je to fizički moguće, potrebno je da stoje logotipi USAID-a i BOŠ-a na beloj pozadini, jednakih veličina kao i logotip organizacije.

Na materijalima na kojima nema mesta za ključnu poruku i logotipe, moguć je izuzetak od aplikacije logotipa, uz obrazloženje i odobrenje donatora.

Fotografije i po jedan primerak svih proizvedenih materijala potrebno je dostaviti uz finalni projektni izveštaj.

7. Fotografije i audio-vizuelni materijali

Fotografije nastale u okviru projekta potrebno je sačuvati u arhivi, radi slanja donatoru uz izveštaj na kraju projekta. Ovi materijali takođe treba da budu izrađeni u saradnji sa donatorom. U tom smislu planiran vizuelni i audio-vizuelni materijal (video, film...) potrebno je poslati donatoru na odobrenje najmanje 7 radnih dana pre emitovanja.

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

BOŠ
BEOGRADSKA
OTVORENA
ŠKOLA

Ukoliko prave sopstveni video-materijal, potrebno je na kraju napomenuti u okviru kog projekta je nastao, kao i Izjavu o donatoru i odricanju od odgovornosti kao i logotipe USAID-a i BOŠ-a, jednakih veličina na beloj pozadini.

Sve audio-vizuelne materijale treba sačuvati i dostaviti uz izveštaj koji se šalje donatoru na kraju projekta.

8. Oglasi (štampa, TV, radio)

Ukoliko je projektom predviđena plaćena promocija aktivnosti putem štampanih ili elektronskih medija, potrebno je aplicirati Izjavu sa logotipima USAID-a i BOŠ-a. U radio reklamama potrebno je pročitati izjavu: *Omogućio USAID (ju-es-ej-aj-di).*

9. Upitnici i evaluacije

Ukoliko je projektom predviđena izrada upitnika u štampanom obliku na dnu ili poleđini upitnika potrebno je da se nalazi Izjava:

Ovo istraživanje realizuje se u okviru programa podrške civilnom društvu za javno zagovaranje i projekta „Aktivni građani – bolje društvo: zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju Srbije“, koji realizuje BOŠ uz podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

Aplikacija logotipa ista kao i na memorandumu.

Ako organizacija odluči da se upitnici kreiraju elektronskim putem, preporuka je da se na stranici gde je upitnik postavljen (ne i u samom upitniku) takođe nalazi Izjava i logotipi. Primerak upitnika potrebno je sačuvati za izveštaj koji se šalje donatoru na kraju projekta. Neki od online upitnika koji nude mogućnost besplatnog korišćenja:

- SurveyMonkey - www.surveymonkey.com
- Google upitnik - https://www.google.com/intl/sr_rs/forms/about/
- Type form - <https://www.typeform.com/>

Izveštaj

Nakon sprovedenih aktivnosti potrebno je da organizacija podnese izveštaj donatoru u kome će biti predstavljeni rezultati projekta. Uz finalni izveštaj je neophodno priložiti sve projektne proizvode donatoru (fotografije, flajeri, audio i video materijal, objave na društvenim mrežama, press clipping...), te se organizaciji preporučuje da iste čuva u svojoj arhivi.